

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Hallituksen esitys eduskunnalle digipalvelulain muuttamiseksi (HE 106/2026 vp)

EVELIINA IGNATIUS, ERITYISASIAANTUNTIJA
KAJ VÄLIMÄKI, ERITYISASIAANTUNTIJA
PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA
8.9.2026

Tausta

- Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman kirjaus uusien teknologioiden ja digitalisaation täysimääräisestä hyödyntämisestä julkishallinnon toiminnassa
- Tavoitteena tunnistaa digitalisaatiota estävät ja hidastavat säännökset
- Nykyisen digipalvelulain 6 a §:n ennalta varmistamisen vaatimusten on todettu käytännössä estävän uusien teknologioiden hyödyntämisen viranomaisten automaattisen neuvonnan palveluautomaatioratkaisuissa
- Tekoälyn käyttöön julkisessa hallinnossa, lainalaisuusperiaatteeseen sekä virkavastuun kohdentamiseen liittyvien tulkintakysymysten vuoksi hallitus piti perustuslakivaliokunnan lausuntoa suotavana
- Perustuslakivaliokunta on pitänyt välttämättömänä yleissääntelyn säätämistä (PeVL 53/2025 vp.)

Keskeiset ehdotukset

- Mahdollistettaisiin nykyistä laajemmin erilaiset teknologiat ja menetelmät automaattisen neuvonnan toteuttamiseksi
- Ei enää edellytettäisi, että viranomainen varmistaisi ennalta yksittäisen vastauksen tietosisällön asianmukaisuuden ja hyvän kielenkäytön
 - Viranomaiselle velvollisuus varmistaa automaattisen neuvonnan vaatimustenmukaisuus etukäteisillä ja käytön aikaisilla toimilla
- Automaattinen neuvonta olisi edelleen enimmilläänkin vain osa viranomaisen monikanavaista neuvontapalveluiden tarjontaa
- Ehdotettuja säännöksiä sovellettaisiin viranomaisen verkkosivustolla tai mobiilisovelluksella annettavaan automaattiseen neuvontaan
- *ei ehdoteta muutoksia automaattisen päätöksenteon oikeustilaan tai viranomaisen neuvontavelvollisuuden laajuuteen*

Automaattista neuvontaa antavan viranomaisen velvollisuudet ja asiakkaan oikeudet

- **Etukäteinen** vaatimustenmukaisuudesta varmistuminen
 - Varmistettava automaattisen neuvonnan lainmukaisuus
 - Arvioitava virheiden ja puutteiden todennäköisyys ja vaikutukset
 - Arvioitava mahdolliset syrjivät vaikutukset
- **Käytön aikainen** suunnitelmallinen laadunvalvonta
 - Valvottava lainmukaisuutta
 - Havaittaessa oikeusturvaan vaikuttava virhe tai syrjivä vaikutus, korjaavat toimenpiteet viipymättä
- Dokumentoitava velvoitteiden toteuttamiseksi tehdyt toimet ja nimettävä vastuuhenkilöt

Asiakkaalle kerrotaan aina, että hän vaihtaa viestejä koneen kanssa.

Asiakas voi aina tallentaa käydyn keskustelun.

Asiakkaalla on aina mahdollisuus ottaa yhteys ihmiseen.

Valtiosääntöoikeudellisista reunaehdoista

- Perustuslain 6 §:ssä turvatus yhdenvertaisuuden näkökulmasta tulee huomioida, että monikanavainen palvelu ja siten myös digitaalisten palvelujen edistäminen vaikuttaa positiivisesti eri asiakasryhmien asiointimahdollisuuksiin ja siten yhdenvertaisuuteen.
 - Digitaaliset palvelukanavat voivat edistää myös esimerkiksi tiettyjen erityisryhmien oikeuksia silloin, kun henkilöllä ei syystä tai toisesta ole mahdollisuutta asioida ihmisneuvonnassa.
- Oikeusturva ja hyvän hallinnon edellytysten turvaamisessa on otettu huomioon erityisesti hallinnon avoimuus ja ihmisen roolin turvaaminen.
 - Asiakkaalla on aina oikeus tietää, että hän asioi ihmisen sijasta automaattisen neuvonnan kanssa.
 - Viranomainen on velvoitettu mahdollistamaan yhteydenotto ihmiseen.
- Yksityiselämän suojan kannalta esitys kytkeytyy erityisesti henkilötietojen suojaan.
 - Esityksellä ei ehdoteta muutoksia henkilötietojen käsittelyperusteisiin tai käsittelyyn liittyviin vastuisiin ja velvoitteisiin.
 - Esityksellä ei ehdoteta säädettäväksi oikeusperustaa yleisen tietosuojasetuksen tarkoittamalle automaattiselle päätöksenteolle.

Valtiosääntöoikeudellisista reunaehdoista

- Virkavastuu ehdotetaan kohdennettavaksi niihin varsinaisiin toimenpiteisiin, jotka ovat osa järjestelmän käyttöönottoon ja käyttöön liittyvää varmistamis- ja valvontakokonaisuutta.
 - Eduskunnan perustuslakivaliokunta on vastikään kiinnittänyt huomiota tekoälyn käyttöön ja käyttöönottoon liittyviin vastuisiin ja niiden kohdentamiseen (PeVL 53/2025 vp, k. 5 ja 6).
 - Ehdotettava sääntely muodostaa veloitteen toimenpiteiden dokumentointiin ja toimenpiteistä vastaavien henkilöiden nimeämiseen.
 - Sääntelyllä muodostettaisiin kokonaisuus, jossa huomioidaan asianmukaisesti ihmiskontrollin säilyminen, neuvontaa saavien asiakkaiden oikeudet ja järjestelmän käyttöönottoon ja käyttöön osallistuvien virkamiesten oikeusturva.
- PL 124 §:n näkökulmasta arvioitu, että tietojärjestelmän kehittäminen ja ylläpitäminen eivät ole julkisia hallintotehtäviä ja siten näitä voi hoitaa myös yksityinen (vrt.
 - Ehdotettavalla lailla ei delegoida julkisia hallintotehtäviä muulle kuin viranomaiselle
 - Mikäli julkisia hallintotehtäviä olisi tarve tulevaisuudessa neuvonnan yhteydessä ulkoistaa, tulisi siitä säätää 124 §:n edellyttämällä tavalla.

Vaikutustenarviointi

- Vaikutukset hallinnon asiakkaisiin ja heidän perusoikeuksiinsa
 - neuvonnan saatavuuden, saavutettavuuden, laajuuden ja kielivalikoiman, tiedollisen yhdenvertaisuuden sekä asioinnin sujuvuuden parantuminen
 - ei suoria vaikutuksia asiakkaiden muualla lainsäädännössä turvattujen oikeuksien toteutumiseen
 - vinoumista ja vääristymistä sekä lisääntyvistä virheistä aiheutuvat kielteiset vaikutukset tilanteessa, jossa viranomainen ei pysty suoriutumaan laissa säädetyistä velvollisuuksistaan
- Vaikutukset julkiseen talouteen
 - Ehdotetuilla säännöksillä ei olisi välittömiä vaikutuksia julkiseen talouteen
 - Toiminnan tehostaminen edellyttäisi viranomaisilta investointeja
 - Ehdotetut muutokset eivät estäisi käytössä olevien neuvonta-automaatioratkaisujen käyttöä

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!